

## Dopis.

**Iz Brežke okolice konca kimovca.** Pri nas imamo prav dobro letino pričakovati, za kar bodi Bogu, daritelju vsega dobrega vroča zahvala. Ozimina je bila sicer nekoliko snetljiva, vendar še precej zdatna, poletni pridelki pa vsled ugodnega vremena, nobene uime, primernega dežja z jesenskimi tako dobri, da nam ne bodé skrbeti za ljubi kruhek po zimi. Vinska kapljica obeta obilna in dobra biti, posebno ker umniši vinorejci še le zdaj brati začnejo. Cena menda ne bodé prenizka, ker na Primorskem nek slaba kaže in že zdaj od ondot in iz Gorenskega k nam prihajajo vinski kupci. Vendar se pridelkov cena ne more več meriti z vinom iz slovenskih gor, ker železnica dosti vina privaja iz sosedne Hrvaške, kjer po umnem obdelovanju naši bratje Hrvati dosti dobrega vina dobivajo. — Bčelarstvo se ni ravno izvrstno dobro obneslo, vendar se spleča kmetovalcu tudi taj trud in naše gospodinjje ne bodo samo imele za povitice sladkega medu, temuč še bomo tudi nekoliko na prodajo imeli, ker kupci že sedaj za snažno robo ponujajo po 15 goldinarjev za cent.

Krme imamo obilo, če ravno se nam je otava druga leta bolj obnesla.

Tudi pri nas se že poznajo nasledki umnega premišljevanja, ker si gospodarji, ki prebirajo „Slovenskega Gospodarja“, „Novice“ in „umno kmetovanje“ vse bolj po pameti osnujejo, kakor to hočejo sedajni težki časi imeti, posebno poznajo že natanjko vrednost dobrega gnoja po spoznanju natornih moči. Le škoda, da nismo že od nekdanj imeli dobrih slovenskih šol pri farah, da bi se bili za djansko življenje kaj več naučili, kakor samo en par stranjjskih besedi, s katerimi se vtegnemo k večemu le kakemu nemškutarčeku prikupiti. Pri svojih otrocih pa že zapazujemo, kaj hasnijo dobre šole in če ravno še niso tak osnovane, da bi fant, ki šolo domačo dovrši, vse vedel, kar mu je za življenje potrebno, daja sedajna na pol slovenska šola vendar podlago za daljši poduk, kterege priden učenec lahko dobi iz dobrih slovenskih bukev doma. Če imamo pamet in črstvo voljo, se bode tudi ta reč na bolje obrnola in dobili bomo mi Slovenci, kar nam gre, kakor tudi že vsi drugi narodi imajo za njih primerne šole.

Le prinašaj, ljubi „Gospodar“ tudi kaj podučnega večkrat za naše gospodinjje, ki imajo bolj mehko srce do otrok in do sv. vere in vsega, česar nam je doma treba, ker se ravno v hiši domači trudijo od zore do mraka in imajo več upliva na nježne otročičke, kakor mi možki, ki moramo večidel zunaj doma za vsakdanji kruh skrbeti.

J. Š., kmet.

## Novičar.

— Za nas katoličane naj bolj vesela novica tega tedna je: da je šepavi Garibaldi vjet. Navozlal je bil napad na papežovo deželo, podal se sam na mejo, ali prišel je italianskim vojakom v roke pri mesticu Asinalunzi in odpeljali so ga v Alesandrijo v zapor. — Pred tremi tedni je bruhol v Genovi besedo: da mora papežev prestol pasti; kmalu potem je svojim roparskim tovaršem razglasil, da jih čaka 100.000 mladih junakov, ki se druga ne boje, kakor da jih je vse preveč, izgnati iz Italianskega papeževe vojake in vse duhovnike. — Zdaj je širokoustnež jetnik, preden je še meje papeževe lastnine prestopil! — Kdo ne vidi v tem, kako čudežno previdnost Božja hudobnežev naklepe meša in nevarnost odvrtača, ki sv. Očetu žuga! Italianska vlada, kakor se sama hvali, je zdaj svojo dolžnost storila; toda — ne iz spoštovanja pravice, ki brani krasti in ropati, ampak iz strahu pred Francozi, ki so že bili pripravljeni, zopet se vrnoli v papeževe dežele, ako bi bila prekucija rogove pokazala. Obvezala se je italianska vlada po pogodbi z Napoleonom skleneni, da se ne dotakne lastnine, ki je še papežu ostala, potem ko ga je za drugo oropala. In v ravno tej pogodbi, ki odobrava prejšnjo krivico, je za italiansko vlado past, da ne more v Rim. Če je toraj zdaj šepavemu vitezku šako pokazala, je storila to iz strahu pred Napoleonom, a ne iz ljubezni do papeža. Zatoraj se zdaj že nekoliko kisló drži, da je Giosepeta zaprla, ker se tu in tam po mestih zavolj vjetege ljubčeka z rdečo srajco nepokoj dela in ministerstvo se rogoviljenja boji. Kakor list „Opin.“ piše, se že Garibaldiju ponuja, naj na svoj otrok Kaprero gre, pa naj pusti svoje naklepe na Rim. Odšel je sicer po naj novejših poročilih,

da bi pa popustil svoje prekucijske naklepe, je ravno toliko mogoče, kakor lesici, da ne krađe.

— Gospodje Madjari in gospodje Nemci so nam dobro nasolili dvalistično čorbo. Pogodba zastran davkov med obema strankama je sklenena in čaka potrjenja v državnem zboru. Takole so naštimali: k splošnim državnim stroškom bodo iz ogerskega kraljestva od zdaj in 10 let naprej vsako leto plačevali 30 procentov; mi pa, to je, kar ni ogrsk. kraljestva, imamo vsako leto 70 procentov šteti. — Na dalje potrebuje država vsako leto 146 milijonov, da se plačajo obresti od državnega dolga. Madjari so milostljivo dovolili, da plačajo za prihodnje leto (češ da se nam prikupijo!) 38 milijonov; za naprej pa le samo na leto 29 milijonov; mi pa, ubogi Takrajlitavci imamo skrbeti vsako leto za 116 milijonov! — Da je Takrajlitavecem veselje še popolniše nad dvalizmom, je razglasila „n. Presse“, ki je poprej tolikokrat dvalizmu glorio pela, da so dežele takraj Litave konec leta 1866. več milijonov dolžne ostale rednih davkov in da se nikakor ne da poloviti še vsako leto 116 milionov za plačevanje obresti državnega dolga. Kaj tedaj početi? Miha! jej, ali pa — pogini! Če hočemo toliko zmoči, moramo, kakor do sedaj — dolgove delati, ako nam le kdo še posodi; in pri vsem tem ostane državni dolg stari in se množi vedno z novim. Če pa dolgov več delati ne moremo, pa recimo, da smo prišli na kant. Madjari se bodo pa k temu smejali, ker so se z novo pogodbo državnega dolga čisto znebili in hočejo le milostljivo z nekoliko milijoni pripomagati, da mi obrestí zmoredemo. Če tega več ne moremo, potem pa porečejo: a dobro, zdaj pa tudi nam doklada za obresti odpade. — In oča dvalizma, naš državni pečatnik baron Beust, je še hvalo izrekel obema strankama poslancev, ki so to poravnava sklenole, češ da so toliko truda imeli. So, so, ki bodo plačevali, bodo še več truda si užili. Nas pri vsem tem najbolj tolaži to, da je od dne do dne očitniše, da je dvalizem sama nesreča za Avstrijo. —

— Novo izvoljeni preč. sekovski škof dr. Zwerger bodo 13. vinot. v Solnogradu v škofa posvečeni. Podali so se v Rim, da se v duhovskih vajah na posvečenje pripravijo.

— Kaj vse okrajni zastop mariborski počenja! Da je 3. sept. sklenol, naj se šola od crkve loči, in seer zato, da se narodna (pa ne Slovencev!) omika prav povzdigne, nad tem se nikakor ne bi spotikali; vsaj vemo, da če v vesi le pri eni hiši kužej se oglasi, brž vsi drugi kužeji po vesi začno za njim lajati. Taka je zdaj zastran šole. Vseh napak pri šoli kriva je kat. crkev — tako se derejo noč in dan po dunajskih časnikih, in v isti rog trobijo zdaj po deželah, in tedaj tudi mariborski okrajni zastop ni mogel molčati, — kar mu prav radi prizanašamo. — Odbor je tedaj kakor se mu je naročilo, poslal prošnjo do deželnega odbora, in ravno zavolj te prošnje se nam vredno dozdeva, da to reč v misel vzamemo, ker so razlogi (nagibki) te prošnje tako „nezgruntano“ modri, da bi pač bila škoda, ko bi jih bralcem „Gospodarjevim“ zamolčali. Tedaj pozor! V prošnji se bere: da je zdaj (namreč pod baronom Beustom) prišel čas, da ima svoboda vse postave na vseh straneh prešinitoti. „Da se pa tudi ta obljuba izpolni, bode li ta duh meso in kri postal in se razvil v čvrsto telo, ki je zmožno braniti se; ali ne bo veliko več kot slaba senca se vlačil, trepetaje in brez moči, da pred kakoršnim si bodi novo vzhajajočim solncem, naj si bo plašnega samovladarstva (absolutizma) ali predrzne vojaške oblasti, brez sledu zgine — dokler ogromna večina ljudstva za svobodo celo nič ne mara. Kako bi pa tudi drugače bilo, dokler se prvi učenci ljudstva (namreč učitelji Vr.) z mlekom sužnosti izrejajo.“ — Veča blodnja vendar biti ne more, kakor besede, da „duh postane meso in kri in se razvije v čvrsto telo.“ Kako bo neki to telo živeló, ako se duh prevrže v meso? Menda le hočejo meseno svobodo? Psovka, da se učitelji izrejajo v sužnike, je tako krivična in grda, da bi pač iskreno želeli, naj se pošteni učitelji marib. okraja vendar oglasijo in predrzno nastolcevanje odbijejo. — Pa poslušajmo na dalje okrajno modrost. „Nezadosten je poduk pripravnikov in naj manj se skrbi za to, da postanejo nravni, čvrsti značaji, svobodni možje. Crkev jih ima s početka v svoji oblasti, in kateri so naj bolj pripravi, njo in nauke njene za naj važnišo reč, vse drugo pa kot postransko reč imeti, so v prvi vrsti; z drugimi pa, ki z vedrimi očmi v znanostih napredujejo, se dela kot z garjevimi ovčicami. Pod tim jarmom se potere možki duh samostalnosti.“ — Pomen teh besed je ta-le: učitelji se mo-